

Turvallisuustiimi

Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten turvalliseen arkeen vaikuttavia tekijöitä

Juurisyytä arjen turvattomuudelle

- Syrjintä ja syrjäytyminen
- Segregaatio
- Huono-osaisuus
- Perheiden arjen haasteet
- Päihteet
- Mielen terveyden haasteet
- Osallistumattomuus
- Lukutaidottomuus

Ulospäin tämä voi näyttäytyä esim.

- Häiriö- ja rikoskäyttäytymisenä
- Jengiytymisenä
- Väkivaltaisen ääriliikeshdinnän lisääntymisenä
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuvina rikoksina

Laadukas ja kehittyvä turvallisuuskulttuuri

Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusilmapiiri
Yhteisöllisyys ja vastuunjako
Yhteiset ja jaetut toimintamallit
Viestintä
Proaktiiviset ja reaktiiviset menetelmät
Tilannekuva (itsearviointi, omavalvonta, seuranta)
Resurssit

Turvallisuuspoikkeaman käsittely

Tunnistaminen
Raportointi
Juurisyyanalyysi
Korjaavat ja ehkäisevät toimenpiteet
Tiedottaminen ja seuranta

Ennakointi ja varautuminen

Vaarojen tunnistaminen
Riskien arviointi ja toimenpiteet
Systemaattiset tarkastukset
Ajantasainen dokumentointi
Koulutukset ja harjoittelu
Järjestyssäännöt
Turvallisuusohjeistukset ja suunnittelu
Perehdyttäminen ja perehtyminen

Turvallisuuden tunteen vahvistaminen ja palauttaminen

Purkukeskustelu ja jälkipuinti
Paluu tavanomaiseen tilanteeseen
Resilienssin vahvistaminen

Huomioitavat turvallisuuden osa-alueet

Fyysinen turvallisuus

Fyysinen koskemattomuus
Tahattomat teot, tapaturmat ja vahingot
Tahalliset teot, esim. väkivalta, itsensä
vahingoittaminen ja päihteet

Psyykkinen turvallisuus

Yksilön kokema turvallisuuden tunne
Verbaalinen ja nonverbaalinen häirintä,
uhkailu, syrjintä ja kiusaaminen

Rakenteellinen turvallisuus

Kiinteistöt, kalusteet, välineet ja piha-alueet

Sosiaalinen turvallisuus

Yksilöiden väliset suhteet ja vuorovaikutus
Yhteisön arvot, asenteet, käytänteet, sovitut
säännöt, kommunikaatiokulttuuri ja
yhteenkuuluvuus

Turvallisuustiimi

Etsitään yhdessä ratkaisut monimutkaisiin ongelmiin

Lanun muutoshanke ja ydinryhmä

Turvallisuus- ja riskienhallinta (Konsernihallinto)

Jalkautuvaa työtä tekevät tahot

Alueelliset teemaan liittyvät verkostot ja työryhmät

Projektipäällikkö pj Kirsi Kojonkoski

Poliisikoordinaattori Reetta Vainio

Turvallisuus- ja riskienhallintajohtaja Jussi Rapeli

Ankkuritiimin nuorisotyöntekijä / koordinaattori Janette Salminen

Koulukoordinaattori Paula Mäkelä

Turvallisuusvastaavat (varhaiskasvatus + perusopetus ja toinen aste) Mika Raitio ja Lassi Maunila

Ehkäisevän päihdetyön erityisasiantuntija Kristiina Helenius

Tuen tiimin edustus

Erityisnuorisotyöntekijä Shafiq Samkanai

Nuorisopalveluiden edustus Anna Salminen

Projektipäällikkö Outi Leppäjoki tukee tiimiä ja vahvistaa verkostoja.

Tiimin tehtävät

Turvallisuusjohtaminen

- Lasten ja nuorten osalta turvallisuussuunnitelman kohdennukset ja niiden jalkauttaminen
- Yhteiset toimintamallit poikkeamatilanteisiin
- Ilmiölähtöisen tilannekuvan kehittäminen ja ylläpito
- Teemaan liittyvä viestintä, työryhmätyöskentely ja verkostoyhteistyö

Turvallisuuspoikkeaman käsittely

- Case-työskentely ja henkilöstön konsultointi
  - Esim. nuoria kohtaava työ häiriö- ja poikkeustilanteissa kuhunkin tilanteeseen valittujen verkostotoimijoiden kanssa.
  - Casejen pohjalta havainnoidaan ilmiöt ja suunnataan työskentelyä sen pohjalta esim. alueelle/yhteisöihin/huoltajiin
- Yhteiset viestipohjat poikkeamatilanteisiin

Ennakointi ja varautuminen

- Henkilöstön koulutus ja väkivaltatyöhön liittyvien koulutusten koordinointi
- Päihde- ja laillisuuskasvatuksen edistäminen
- Vanhempien tietoiskut
- Alueellinen turvallisuustyö ja hyvien väestösuhteiden edistäminen

Turvallisuuden tunteen vahvistaminen ja palauttaminen

- Hyvien toimintamallien jakaminen
- Tarvittaessa toimijoiden yhteen saattaminen ja jatkotoimintasuunnitelman varmistaminen

Poliisikoordinaattoripilotti

- Poliisikoordinaattori Reetta Vainio mukana turvallisuustiimissä poliisin edustajana
- Pilotti 1.1. - 31.12.2025
- Virka poliisissa
- Kustannukset: Turun kaupunki 80 %, poliisi 20 %
- Tavoitteina tilannekuvan muodostaminen, tiedonkulun vahvistaminen, vastuiden selkeytys (ml. konsultointi ja koulutus)

Ohje koulujen ja oppilaitosten häiriö- ja kriisitilanteisiin

- **Mitä ja miksi?**

- Koulujen ja oppilaitosten toive saada konkreettiset ohjeet erilaisiin häiriö- ja kriisitilanteisiin

- **Miten?**

- Ohjeessa on hyödynnetty jo olemassa olevia ohjeita
- Ohje on laadittu yhteistyössä toisen asteen kehittäjäryhmän kanssa
- Ohjeeseen on pyydetty kommentteja useilta eri tahoilta

- **Milloin?**

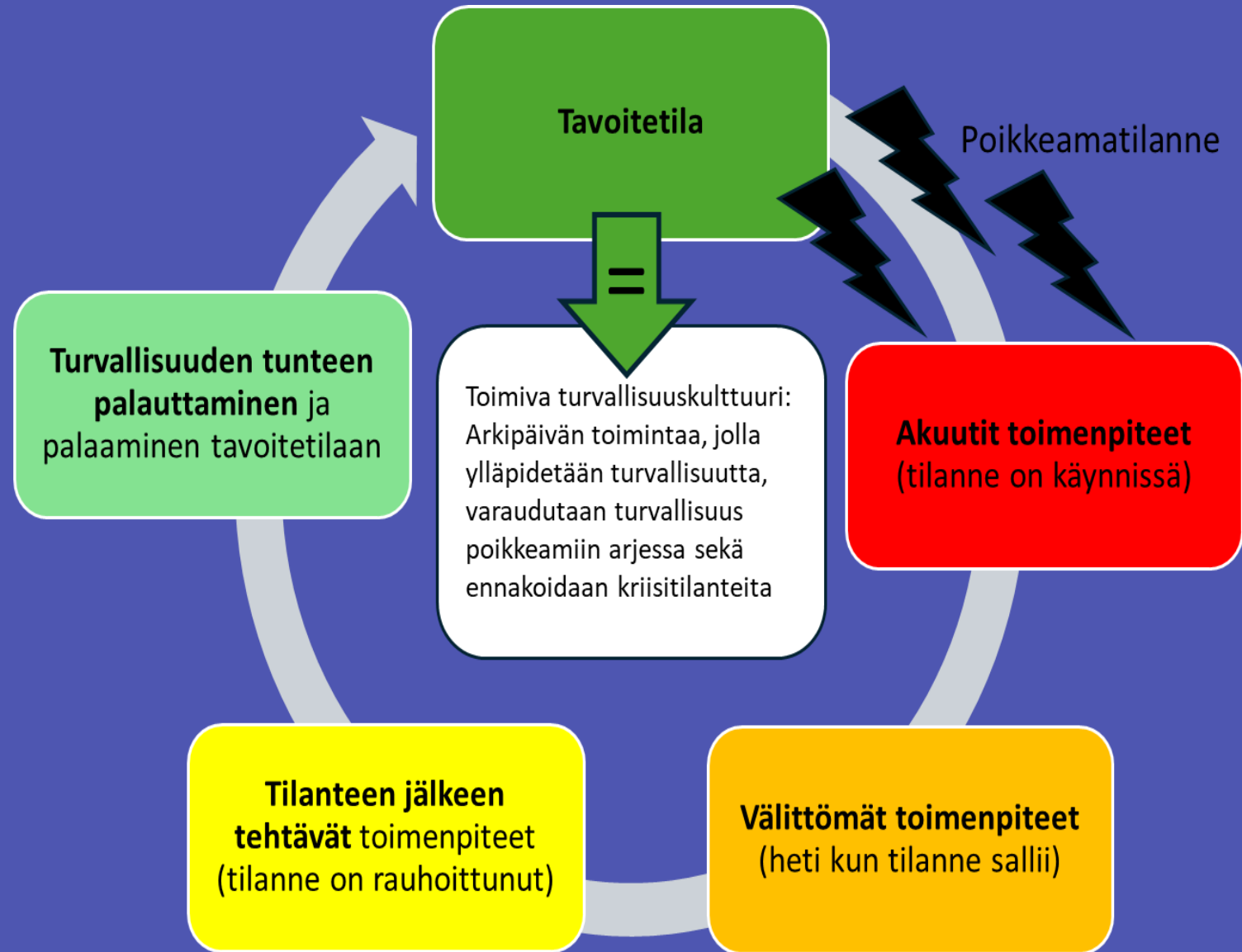
- Ohje koekäytössä keväällä 2025, varsinainen käyttöönotto syksyllä 2025

Ohjeen perusajatus:

- Ohje täydentää olemassa olevia koulujen ja oppilaitosten pelastus- ja turvallisuussuunnitelmia, kriisisuunnitelmia sekä muita suunnitelmia ja ohjeita
- Ohje on suunniteltu sopivaksi varhaisvatuksesta perusopetukseen ja toiselle asteelle
- Ohje sisältää tyypillisimmistä häiriö- ja kriisitilanteista erillisen akuutin tilanteen tulostettavan huoneentaulun sekä ilmoitusohjeen

Ohje koulujen ja oppilaitosten häiriö- ja kriisitilanteissa: Sisällysluettelo

Sisällys

Johdanto	4
Odottamattoman tapahtuman tai tilanteen purkaminen	5
Fyysinen turvallisuus	7
Kouluun kohdistuvat uhkaukset	7
Kouluun / oppilaitokseen kohdistuva pommiuhkaus	8
Uhkaava / ulkopuolinen henkilö koulussa / oppilaitoksessa	10
Erityistilanteita: "hatkanuori / hatkassa oleva henkilö", ahdistelija tai uhkaava huoltaja koulussa	11
Erityistilanteita: uhkaava huoltaja koulussa / oppilaitoksessa	12
Väkivaltatilanteet koulussa / oppilaitoksessa	13
Maalittaminen	16
Kielletyt esineet tai aineet koulussa / oppilaitoksessa: ampuma-ase tai ampuma-asetta muistuttava esine	17
Kielletyt esineet tai aineet koulussa tai oppilaitoksessa: muu (teräase ym.)	18
Päihtynyt oppilas tai opiskelija	20
Pahoinpitely- ja seksuaalirikokset	21
Tapaturmat tai myrkytys koulussa tai oppilaitoksessa	22
Oppilaan / opiskelijan poistaminen fyysistä voimaa käyttäen	23
Psyykkinen / sosiaalinen turvallisuus	24
Kiusaaminen	24
Epäasiallinen toiminta sosiaalisessa mediassa	26
Itsemurha / itsemurhan uhka	27
Luvaton lähestyminen lähestymiskiellon aikana	28
Kuolemantapaukset	29
Katoamistapaukset	30
Rakenteellinen turvallisuus	31
Ilkivalta, vahingonteko ja varkaudet / näpistykset	31
Turvallisuuden tunteen palauttaminen kouluissa ja oppilaitoksissa	34
Toimenpiteiden tarkistuslista opettajalle ja rehtorille / koulutuspäällikölle (Soveltuu pääosin kaikkiin häiriö- ja kriisitilanteisiin)	35
Kuvaaminen oppilaitoksen alueella / sisätiloissa	36
Haltuun otetun esineen tai aineen palauttaminen ja hävittäminen	37

Sovittelu ja valmiit viestipohjat	38
Lähdeluettelo	40

Ohje oppilaiden välisessä väkivaltatilanteessa

Väkivaltatilanteet koulussa / oppilaitoksessa

AKUUTIT TOIMENPITEET OPPILAIDEN / OPISKELIJOIDEN VÄLISESSÄ VÄKIVALTATILANTEESSA

1. Pysy itse rauhallisena ja pyri keskeyttämään teko.
2. Pyri rauhoittamaan tilanne ensisijaisesti puhumalla.
  - ✓ Älä provosoidu tilanteessa.
  - ✓ Pysy turvallisen etäisyyden päässä.
  - ✓ Älä koske, jos ei ole pakko.
3. Arvioi tilanne, **pyydä lisäapua ja tilanteen vaatiessa soita 112.**
  - ✓ pyydä toinen aikuinen paikalle.
  - ✓ pyydä oppilasta / opiskelijaa hakemaan toinen aikuinen paikalle.
  - ✓ pyydä oppilasta / opiskelijaa soittamaan toinen aikuinen paikalle.
4. Estä väkivallan jatkuminen, varmista ulkopuolisten turvallisuus.
5. **Rajaa oppilaan / opiskelijan toimintaa, jos hän on vaarallinen itselleen tai muille taikka rikkoo koulun omaisuutta.**
  - ✓ Suorita rajaaminen yhdessä toisen työntekijän kanssa.
  - ✓ Arvioi rajaamiseen tarvittavien aikuisten määrä oppilaan / opiskelijan ikä huomioiden.
  - ✓ Älä käytä voimankäyttövälineitä.
6. Ohjaa yleisö pois paikalta.
7. Siirrä tapahtuman osalliset rauhalliseen paikkaan.

Hätävarjelu ja pakkotila (sallittu puolustus- tai pakkotilateko)

Hätävarjelutilanne: Hätävarjelutilanteessa on kysymys oikeushyvän eli esimerkiksi oman tai toisen hengen, terveyden tai omaisuuden suojaamisesta. Hätävarjeluna sallittu tarpeellinen puolustusteko on sallittu aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi. Hätävarjeluna sallitun teon tulee olla kokonaisuutena arvostellen puolustettava, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet. (Rikoslaki 4 luku 4 §).

Pakkotila: Pakkotilassa on kysymys vaaratilanteesta, jossa jokin oikeudellisesti suojattu etu joudutaan uhraamaan toisen oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi välittömästi uhkaavasta tai pakottavasta vaarasta. Pakkotilateon on oltava kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. (Rikoslaki 4 luku 5 §).

TOIMINTA HETI VÄKIVALTATILANTEEN JÄLKEEN

1. Järjestä tapahtuman osapuolille tarvittava apu ja tarvittaessa väkivaltaa kokeneelle ensiapu (112) TAI lähetä aikuisen kanssa terveydenhoitajan vastaanotolle/ terveyskeskukseen.
2. Sijoita uhri ja tekijä/ tekijät eri tiloihin rauhoittamaan aikuisen valvonnassa.

Huoneentaulu: väkivaltatilanne

Toimintaohje akuutissa väkivaltatilanteessa

1. Pysy rauhallisena. Pyri keskeyttämään teko.

2. Arvioi tilanne, pyydä lisäapua

- Aina hätätilanteessa 112
- Pyydä toinen aikuinen paikalle
- Pyydä oppilasta / opiskelijaa hakemaan / soittamaan aikuinen paikalle.

3. Varmista muiden turvallisuus.

4. Estä väkivallan jatkuminen.

5. Ohjaa yleisö pois paikalta.

6. Siirrä osalliset rauhalliseen paikkaan.

Turvallisuus tehdään yhdessä.

turvallinenenturku@turku.fi

- **Projektipäällikkö Kirsi Kojonkoski, kirsi.kojonkoski@turku.fi**
  - Nuorten rikollisuuden ja jengiytymisen ehkäisy (OKM)
  - Nuorisotyöllä turvallisempi Turku (OKM)
- **Projektipäällikkö Outi Leppäjoki, outi.leppajoki@turku.fi**
  - Turvallinen toinen aste (OPH)

**Nyt,
ikuisesti,
Turku.**